

ITALIANISTIKA - Navazující magisterské studium
OKRUHY OTÁZEK KE STÁTNÍ ZÁVĚREČNÉ ZKOUŠCE

I. Italská literatura = Tematický okruh 1 (TO1)

Okruhy otázek k závěrečným státním zkouškám. Okruhy jsou koncipované široce, zejména monografické okruhy jen zastřešují řadu dílčích otázek.

- 1) Počátky italské poezie a sicilská škola
- 2) Italský stilnovismus
- 3) Dante
- 4) Petrarca
- 5) Boccaccio a boccacciovská novela
- 6) Myslitelé a básníci medicejského okruhu
- 7) Pastorální román (Sannazzaro): jeho východiska a následný rozvoj pastorální tematiky
- 8) Rytířský epos (poema cavalleresco) a jeho hlavní představitelé
- 9) Machiavelli
- 10) Pietro Bembo a renesanční petrarkismus
- 11) Tasso
- 12) Komická poezie od Angiolieriho k Bernimu
- 13) Giambattista Marino a barokní poezie
- 14) Italské osvícenství a Giuseppe Parini
- 15) Goldoni a Alfieri
- 16) Klasicismus a raný romantismus: Monti a Foscolo
- 17) Manzoni
- 18) Leopardi
- 19) Nářeční poezie: Porta a Belli
- 20) Milánská „scapigliatura“: Rovani, Praga, A. Boito, C. Boito, Tarchetti, Dossi
- 21) Giovanni Verga
- 22) Verismus: Capuana a De Roberto
- 23) D'Annunzio básník, prozaik a dramatik
- 24) Carducci a Pascoli
- 25) Il Risorgimento pohledem z jihu: antihistorický román
- 26) Grazia Deledda mezi verismem a dekadencí
- 27) Postava inetta v italské literatuře 1. pol 20. století
- 28) Luigi Pirandello
- 29) Italo Svevo
- 30) Krepuskolární básníci
- 31) Aldo Palazzeschi
- 32) Futurismus
- 33) Carlo Emilio Gadda
- 34) Florentské kulturní časopisy před 1. světovou válkou
- 35) Revue La Ronda a její okruh
- 36) Revue La Solaria a její okruh
- 37) Massimo Bontempelli, '900 a magický realismus

- 38) Montale a Ungaretti
- 39) Linie fantastična v italské literatuře 20. století
- 40) Mytický realismus a jeho představitelé
- 41) Téma fašismu a antifašismu v italské literatuře
- 42) Druhá světová válka a odboj v italské literatuře
- 43) Židovská tematika a holocaust v italské literatuře
- 44) Sicílie v dílech autorů 2. pol. 20. století
- 45) Leonardo Sciascia
- 46) Italo Calvino
- 47) Téma rodinných vztahů v dílech autorů 20. století
- 48) Obroda detektivního žánru v současné italské próze
- 49) Sardinie v současné italské próze
- 50) Italský postmoderní román
- 51) Dialekty v současné italské literatuře

Italský jazyk a lingvistika = Tematický okruh 2 (TO2)

II. Vývoj jazyka

- 1) Proces romanizace. Latina klasická a lidová.
- 2) Vývoj vokálního systému
- 3) Vývoj konsonantického systému
- 4) Morfosyntaktická rekonstrukce – obecná charakteristika
- 5) Vývoj jmenných kategorií
- 6) Vznik a vývoj členu určitého a neurčitého
- 7) Utváření pronominálního systému
- 8) Vývoj slovesných kategorií
- 9) Adjektivum, adverbium, předložky a spojky v latině a v italštině
- 10) Slovo tvorné postupy (derivace a kompozice ve vývoji)
- 11) Stručná charakteristika vývoje syntaxe
- 12) Dějiny italského jazyka – rané texty (Placiti campani atd.)
- 13) Duecento a Trecento (na základě rozboru textů)
- 14) Dantův jazyk

III.A Základy lexikografie

- 1) Předmět lexikografie, typy slovníků podle různých kritérií (velikosti, jazyka, odborného zaměření).
- 2) Makrostruktura a mikrostruktura slovníku.
- 3) Heslář, heslo a heslová stať – obsah a uspořádání.
- 4) Slovníková definice (různé typy), exemplifikace, frazeologie, autorské citace.
- 5) Otázka synonymie, antonymie, polysémie, homonymie. Slova derivovaná, slova modifikovaná. Hnízdování.
- 6) Italské slovníky jednojazyčné (výkladové) – historický přehled a charakteristika slovníků.
- 7) Negativa a pozitiva historických slovníků.
- 8) České slovníky jednojazyčné – celkový přehled a charakteristika slovníků.

- 9) Dvoujazyčné slovníky italsko-české a česko-italské.
- 10) Accademia della Crusca a její role v italské lexikografii.
- 11) Italské slovníky speciální.
- 12) České slovníky speciální.
- 13) Současné italské slovníky „dell'uso“.
- 14) Elektronické verze slovníků a slovníky on line. Jazykové korpusy.

III.B Lessicologia teorica e pratica (tato část probíhá italsky)

1. Provi a definire i termini “lessico”, “dizionario” e “vocabolario”.
2. In che cosa si differenziano e di che cosa si occupano la lessicologia e la lessicografia?
3. In che cosa consiste la lessicalizzazione? Quali sono i tipi di lessicalizzazione? Provi a definirli brevemente e riporti almeno un esempio per ciascuno di essi.
4. Illustri la differenza fra parole contenuto e parole funzione. Indichi quali categorie grammaticali fanno parte del primo gruppo e quali del secondo.
5. Provi a definire il significato dei termini “lessema” e “lemma”.
6. Che cosa si intende per latinismi o cultismi. Riporti esempi che fanno parte del patrimonio lessicale della lingua italiana in uso. Tra le parole di origine straniera riporti, inoltre, un paio di esempi di grecismi, arabismi, germanismi - tedeschismi, francesismi – gallicismi, ispanismi, nipponismi.
7. Come si formano le parole derivate e quali sono le loro caratteristiche? Che cosa sono i derivati a suffisso zero? Riporti alcuni esempi di suffissati, di prefissati e di derivati a suffisso zero tratti dalla lingua italiana in uso.
8. Provi a definire la natura delle formazioni parasintetiche e riporti un paio di esempi tratti dalla lingua italiana in uso.
9. Perché si chiamano parole composte e in che cosa consiste il processo di composizione? Riporti almeno due esempi di parole composte che presentino le seguenti caratteristiche: 1. nome + aggettivo; 2. nome + nome; 3. verbo + nome; 4. verbo + verbo 5. aggettivo + aggettivo
10. Che cosa sono i confissi? Perché si definiscono elementi formanti colti? Riporti un paio di esempi di tali formazioni tratti dalla lingua italiana in uso.
11. Come si definisce una “unità polirematica” o “unità lessicale superiore”? Qual è la differenza fra “unità polirematica” e “collocazione”? Riporti un paio di esempi di “unità polirematiche” e di “collocazioni” tratti dalla lingua italiana in uso.
12. Che cosa si intende con il termine “tamponamento”? Qual è la differenza fra gli “acronimi” e i “tamponamenti”? Riporti un paio di esempi tratti dalla lingua italiana in uso.
13. Che cosa si intende per “famiglie lessicali” e per “campi semantici”? Illustri i due concetti facendo ricorso a esempi tratti dalla lingua italiana in uso.
14. Come si definiscono la sinonimia e l'antonimia? Motivi la sua risposta facendo ricorso a esempi di sinonimi e di antonimi tratti dalla lingua italiana in uso.
15. Che cosa si intende per geosinonimia? Riporti almeno un paio di esempi tratti dalla lingua italiana in uso.
16. In che cosa consiste la differenza fra polisemia e omonimia? Riporti un paio di esempi per illustrare tale differenza.

17. In che cosa consiste il procedimento morfologico della transcategorizzazione? Illustri il fenomeno con l'ausilio di un paio di esempi tratti dalla lingua italiana in uso.
18. Quali sono le caratteristiche salienti dei linguaggi settoriali?
19. Quali sono le caratteristiche salienti dei gergalismi e dei dialettalismi? Riporti per ciascuno dei due termini un paio di esempi tratti dalla lingua italiana in uso.
20. Quali sono le caratteristiche salienti dei forestierismi e dei calchi? Riporti per ciascuno dei due termini un paio di esempi tratti dalla lingua italiana in uso.

Tematický okruh 3 (TO3) – buď obecná lingvistika, nebo teorie literatury

IV. Obecná (a románská) lingvistika

- 1) Vnitřní diference pojmu jazyk - Sassurovy pojmy *langue / parole / langage* a jejich význam pro současnou lingvistiku.
- 2) Jazykový znak - základní pojmy (vztah *signifiant / signifié* apod.)
- 3) Výstavba jazykového systému
- 4) Obecné otázky vzniku a vývoje jazyka - fylogeneze a ontogeneze (otázky vzniku lidské komunikace; nástin teorie osvojování mateřského jazyka).
- 5) Vývoj pojetí funkcí jazyka v lingvistice - od Bühlera přes Jakobsona k teorii mluvních aktů.
- 6) Fonetika a fonologie - základní pojmy.
- 7) Morfologie - základní pojmy.
- 8) Lexikální sémantika - základní pojmy; různá pojetí.
- 9) Syntax - základní pojmy.
- 10) Textová lingvistika.
- 11) Gramatické kategorie
- 12) Slovní druhy a větné členy.
- 13) Variantnost jazyka - sociální a geografická diference jazyka.
- 14) Historickosrovnávací jazykověda.
- 15) Strukturální lingvistika v Evropě a v Americe.
- 16) Pražská škola a její místo v jazykovědě.
- 17) Generativní lingvistika - nástin vývoje od 80. let po Minimalistický program
- 18) Typologie jazyků.
- 19) Genealogická klasifikace jazyků.
- 20) Kognitivní gramatika - základní pojmy
- 21) Teorie optimality - základní pojmy
- 22) Problémy klasifikace románských jazyků.
- 23) Dějiny románské lingvistiky.
- 24) Analytická filosofie (filosofie jazyka) - základní pojmy a osobnosti
- 25) Pragmatika - základní pojmy (konverzační implikatury, presupozice; základy morfopragmatiky)
- 26) Teorie mluvních aktů

V. Teorie literatury

Zkouška z teorie literatury má prověřit studentovu znalost základních metodologických orientací v oboru teorie literatury. Student si vybere tři ze základních děl uvedených v seznamu, případně jedno ze základních děl a dvě díla z doporučené bibliografie.. Zkouška se soustředí na rozhovor o jednom z těchto tří děl a o souvislostech s dalšími dvěma přečtenými teoretickými knihami. Student prokáže porozumění pro teoretické koncepce, schopnost odborného vyjadřování a zvládnutí terminologie. Osvědčí, že má celkovou představu o současných proudech literární vědy.

ZÁKLADNÍ DÍLA

- Staiger, Emil. *Základní pojmy poetiky*. Praha: Čs. spisovatel 1969.
- Bachtin, Michail M. *Román jako dialog*. Praha: Odeon 1980.
- Todorov, Tzvetan. *Poetika prózy*. Praha: Triáda 2000.
- Zich, Otakar. *Estetika dramatického umění*. Praha: Panorama 1987.
- Mukařovský, Jan. *Studie z estetiky*. Praha: Odeon 1966.
- Mukařovský, Jan. *Studie z poetiky*. Praha: Odeon 1982.
- Auerbach, Erich. *Mimesis*. Praha: Mladá fronta 1998.
- Ingarden, Roman. *Umělecké dílo literární*. Praha: Odeon 1989.
- Eco, Umberto. *Opera aperta*. Torino, Einaudi 1962.
- Spitzer, Leo. *Stylistické studie z románských literatur*. Praha: Triáda 2010.
- Šklovskij, Viktor. *Teorie prózy*. Praha: Akropolis 2003.

BIBLIOGRAFIE

1. *Průvodce po světové literární teorii*. Red. V. Macura. Praha: Panorama, 1988.
2. Grondin, Jean. *Úvod do hermeneutiky*. Praha: Oikúmené, 1997.
3. Hodrová, Daniela, a kol. ... *na okraji chaosu... Poetika literárního díla 20. století*. Praha: Torst, 2001.
4. Zima, Petr V. *Literární estetika*. Olomouc: Votobia, 1998.
5. Červenka, Miroslav. *Obléhání zevnitř*. Praha: Torst, 1996.
6. Forster, E. M. *Aspekty románu*. Bratislava: Tatran 1971.
7. Grebeníčková, Růžena. *Literatura a fiktivní světy*. Praha: Český spisovatel, 1995.
8. Hodrová, Daniela. *Hledání románu*. Praha: Čs. spisovatel, 1989.
9. Jakobson, Roman. *Poetická funkce*. Praha: H+H, 1995.
10. Lukács, Georg. *Teorie románu*. In *Metafyzika tragédie*. Praha: Čs. spisovatel, 1967.
11. Ejchenbaum, Boris. *Jak je udělán Gogolův Plášť*. Praha: Triáda 2013.
12. Svatoň, Vladimír. *Epické zdroje románu*. Praha: AV ČR, 1993
13. Tyňanov, Jurij N. *Literární fakt*. Praha: Odeon, 1988.
14. Veltruský, Jiří. *Drama jako básnické dílo*. Brno: Host, 1999.
15. Eagleton, Terry. *Úvod do literární teorie*. Praha: Triáda 205.
16. Frye, Northrop. *Anatomie kritiky*. Brno, Host 2003.
17. Freud, Sigmund. *O člověku a kultuře*. Praha: Odeon 1989.
18. Wellek, René –Warren, Austin. *Teorie literatury*. Olomouc: Votobia 1996.
19. Vladimír Propp. *Morfologie pohádky*. Jinočany: H+H 1999.
20. Ernst Robert Curtius. *Evropská literatura a latinský středověk*. Praha: Triáda 1998.